

La fe sens òbra mòrta es

**L'occitan es
un patrimòni en
dangièr mas es pas un
patrimòni condemnat !**

Amics,

Ara i èm ! La dintrada es fèita. Les cercles tornan prene sas activitats costumieras.

Tornam dobrir les quasèrns, cercar les mots, escambiar, rire tanben e subretot fèr viure una lenga que vòl pas demorar sonque dins les libres o les remembres. Tornam trobar les aprenents fidèls e les novèls que descobrisson la lenga pel primièr còp.

La dintrada es tanben l'escasença de se pausar una question que nos sembla màger : quina plaça volèm donar a l'occitan dins nòstre territòri ?

Fin de setembre, dins l'encastre de las Jornadas europèas del patrimòni, l'IEO d'Arièja presentèt a Nhaus una conferéncia sus un subjècte que nos pertòca totes : « L'occitan, un patrimòni en dangièr ». Que la comuna de Nhaus nos aja convidats per parlar de la lenga occitana es pas un detalh. L'engatjament de las comunas es important, es la pròva que d'elegits considèran l'occitan coma una part de l'istòria, del patrimòni e de l'identitat culturala del nòstre territòri. Mas un patrimòni viu pas sonque de paraulas. Nos fan mestier accions e mejans. Dins Arièja, aqueles que fan viure l'occitan son aquí : dins les corses, dins las escolas, dins les cercles, dins las manifestacions culturalas, dins las associacions. Son benevòls que donan de son temps, d'ensenhaires, d'animators, de militants, d'elegits

que fan la causida de sosténer la lenga.

L'IEO d'Arièja es una d'aquelas fòrças. Dempuèi decennias, trabalham sul terren. Mas uèi, aquela accion ven malaisida. L'argent public demesís, las dificultats financièras s'amolonan e la manca de relèva se coneis. Una associacion pòt pas contunhar temps de fèr mès amb totjorn mens de mejans. Es per aquò que nos cal contunhar de parlar, mas tanben d'agir. Anar dins las comunas, rencontrar les elegits, explicar çò que fasèm, les i demandar de sosténer las iniciativas locals e bastir amb eles projèctes per l'avenidor. Es aquela fòrça collectiva que pòt permetre a l'occitan de demorar una lenga viva çò nòstre.

E de trabalh ne demòra : contunhar accions cap a la joïnessa, prepausar activitats dins las escolas e les ALAE, organizar rencontres e manifestacions, participar a la vida culturala del nòstre departament, fèr conéisser la lenga e ganhar de locutors novèls.

Tot aquò demanda voluntat, temps e de fòrça umana. E, uèi mès que jamès, nos cal èsser nombroses per portar aquela lenga. L'IEO d'Arièja a totjorn viscut gràcias a l'engatjament dels sieus sòcis. Es aquela energia collectiva que nos permet de contunhar.

Alavetz, per aquesta dintrada, un sol mot d'òrdre : ardit ! Amb nòstres corses, nòstres cercles, nòstres projèctes e nòstras conviccions. Perque l'occitan es un patrimòni en dangièr mas es pas un patrimòni

condemnat ! Cadun i pòt prene sa part e atal entre totes, ac farem tot.

**Annia Wolf,
presidenta de l'IEO d'Arièja**

Conferéncia a Nhaus

Qualques datas pel mes d’Octobre

03/10/2026

Mirapeish

(Centre vila)

Visitas de la vila guidada en occitan a 10h30.

Contact :
alanvidal09@gmail.com

03/10/2026

Le Fossat

(Sala polivalenta)

Balèti amb Papar’òc a 21h. Entrada : 10€

Contact :
06 40 46 67 56 (Eliane)

04/10/2026

Sèrras d’Arget

(sala comunala)

Pèça de teatre en occitan sostitrada en francés « La sopa al piston » pels Galejaires a 16h30. 8€

10/10/2026

Sent Líser

(Escòla Fanny Reich)

20 ans de la seccion bilingüa – Talhièrs, balèti, concèrt...

12/10/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Talhièr de convèrsa en occitan amb lo Cercle occitan Prosper Estieu a 18h15.

Contact :
05 81 06 03 88
ostaloc09@orange.fr

14 & 21/10/2026

La Bastida de Seron

Talhièr de cant amb Pascala Respaud a 18h.

Contact :
06 86 62 01 82
pascale.respaud@gmail.com

14/10/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Talhièr de practica viva – Iniciacion a las quilhas a 10h.

Contact :
05 81 06 03 88
ieo09@orange.fr

17 & 18/10/2026

Laròca d’Olmés/Montsegur

(Versalhas)

Carrièras occitanas – Talhièrs, concèrts...

Contact :
www.carrieras-occitanas.eu

26/10/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Talhièr de convèrsa en occitan amb lo Cercle occitan Prosper Estieu a 18h15.

Contact :
05 81 06 03 88
ostaloc09@orange.fr

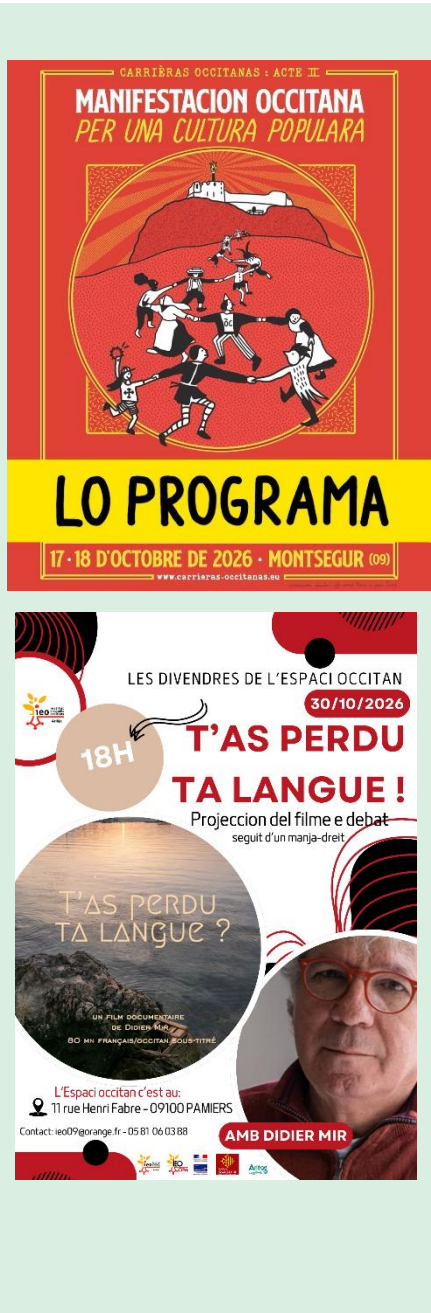
30/10/2026

Pàmias

(Espaci occitan)

Les Divendres de l’Espaci occitan : projection-debat « T’as perdu ta langue ! » amb Didier Mir a 18h00.

Contact :
05 81 06 03 88
ieo09@orange.fr

EMISSIONS DE RÀDIO

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - De còr e d’òc sus Radio Transparence 93.7FM

Cada dimars de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha sus Radio Couserans 94.7FM

Qué s’es passat en Setembre ?

Recampament dels corses e talhièrs d’occitan de l’IEO 09

Es dins un ambient convivial e plen de bona umor qu’aquela jornada se debanèt lo dissabte 26 de setembre a Madièra.

Après un bon dejunar, los participants poguèron descobrir primièr la glèisa del vilatge, abans de se retrobar a l'entorn d'un “quiz” ludic.

Lo repais de miègjorn permetèt a cadun de profieitar d'un moment agradiu d'escambi e de convivialitat. La vrespada se perseguiguèt amb de jòcs d'improvizacion (rises garantits !) e un conte musical “Amaury & l'accord parfait” de Gerard Garrigues e Mathys Marie.

La jornada s'acabèt amb un moment de cançons partejat per totes. Una polida jornada plaçada jol signe de la destenta e del partatge.

Cronicas atal

Magdalenas cabossianas

Me soveni de l’animacion dins le vilatge al sortir de las usinas.

Me soveni del carrejaire *Paul Rouquet* al volant de son camion Mercedès blau. Le torni véser esquina plegada jos sacadassas de carbon que liurava a las practicas.

Me soveni del *Henri Salvaire* baritonant sus la terrassa de l’estanquet *Carbou* l’aire de la calomnia del Barbièr de Sevilha, acabant d'un biais magistral, votz tronanta : « **Sous cette arme redoutable tomber, tomber terrassééééé !** ». E quuna emocion quand cantava *Le vieux gitan !*

Me soveni de la Cassilda, de Fèrra-Gosses, de l’Esclopièr, de Trompeta, d’Ascanha, de la Miatona, de Pipeta, de la Bendina, de Cinc-Cents, de la Piuse, de Borra-Monjas, de Corrolò, de Bòbineta, de la Belèra, de la Cassinhòla, del Faure, de Pistòl, de Lashita, del Pit, de la Targanhòla, de Pelicoeta, de Petitelha, de Macolhard, de Bazena, de la Mièja, de l’Avesque, de Madur, de Titó, de Bolhbolh, de Zinó, de Camba de Fusta.

Me soveni de l’ostalariá/restaurant l’Ors plaça de la Comuna, de sa taula tan fòrt presada, del *Clovis*, le patron morrut, del *Titi*, le cosinièr cantant, de sa sòrre, la *Lucette*, del parlar sens frangeta que servissiá a taula ; per ela n’i aviá ni còls blancs ni còls blaus. Totòm èra sul meteis vaissèl e mèfi quand aviá las òrras !

Me soveni de l’ors, quilhat de pè, que presentava davant le restaurant les menuts per apetisses gargantuesques a preses mès que rasonables.

Me soveni del *Titi* que cantava psalmes en tot jogar de l'armonium dins la glèisa Sant Blasi.

Me soveni del confessional, de son ambient feutrat, de sa grasilha que, a través, devistàvem le cap del confessor, de perfil.

Me soveni dels Pater e dels Ave Maria que deviam dire per penitència dels pecats avoats.

Me soveni de la fotò ont se vei mon rèire-grand, plantat al pè de la trelha que cubrís tota la granda paret d’un ostal de la plaça *Lafayette*. Fa mai de cent ans e la trelha senhoreja totjorn.

Me soveni que las escobilhas, acampadas pels emplegats de la Comuna, èran puèi abocadas dins un timbal del dessús del pont del *Mayne*, rota del bòsc.

Me soveni de las especiariás *l’Epargne*, *Roumengas*, *La Coop*, *Duffin*.

Me soveni de las botelhas de veire consignadas, dels qualques centims de francs ancians que donava l’Angèla de *l’Epargne* - la meuna grand - als clients que las tornavan portar. D’aquel temps, un sòu èra un sòu e le degalhatge èra pas costumier.

Me soveni de la Joseta de *l’Epargne* - ma maire - quand trescolava, amb una caça granda, le lait d'un grand bidon d'alumini dins las topinas de las practicas.

Me soveni de l’*Alfred Nakache*, deportat e tornat d’*Auschwitz*, mai d’un còp campion de França de natacion, que fasiá las comissions a *l’Epargne*.

Me soveni del *Marius Pidoux* que menava sa vacalha, baston en man, del Castelhat a la prada del dessús de *Délalaygue* en li fèr traversar le pont de la departementala.

Me soveni del cinèma le *Casino*, de las sesilhas del dissabte al ser que retransmetián pendent un desenat de minutas, abans le filme, las Actualitats Francesas, es a dire un resumit en negre e blanc de l’actualitat de la setmana passada.

Me soveni de las dochas municipalas dispausadas al mièg-solièr del cinèma ont les cabòsses, provesits de son necessari de teleta, podián prene la docha setmaniera cada dissabte aprèp-miègjorn, per seissanta centims de francs ancians.

Me soveni...

Tirat d'un libròt qu'escriguèri en francés del temps que sabíai pas çò qu'èra la lenga nòstra... Per la revirada aguèri l'ajuda mès que preciosa del saberut assabentat Renat Cuq, nascut tarnés (totòm pòt pas èsser perfieit...).

Me soveni de Joseta, de son amabilitat, de l'afeccion prigonda entre ela e Camilha, de las anecdòtas d'un còp èra que nos contava, de son emocion a l'evocacion de sa maire, de son aspiracion per un mond de tolerància, del bip-bip quand èra l'ora de la potinga, de son apetència per las dictadas..., de son aire maliciós quand cantava perlòtas tala coma *Quiriquiquí, vòli de vin Cacaracà, vòli de pan Cotí, cotí, cotèsca D'uòus sus la fenèstra N'ai fait un per ieu L'autre per la mèstra Cotí, cotí, cotèsca*. Me soveni d'aver vist Joseta pel darrièr còp en çò d'Alan Vidal al mes de junh passat ; Camilha, qu'atendia familha, i èra tanben. Joseta es partida de l'autre costat fèr cantar la lenga nòstra amb totes les sieus ; pòsca Zélie, la grana qu'espeliguèc, continuar de la fèr viure.

Fotò : Joseta a la castanhada, en çò del Paul Garrigues, le 20/11/2025

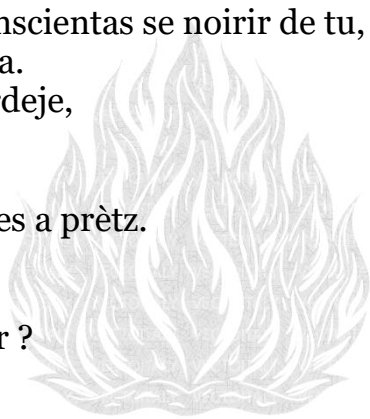

Cronica d'Alan Vidal

Le Fuòc

Ai vist la vida se chapar la vida, las flamas inconscientas se noirir de tu,
Natura, sovent asservida e mantun còp cremada.
A pas sufit que l'estiu jaunisca e que pas res verdeje,
Ai vist la man parada que condemna les blats.

Pas res creis en aquel mond que fusquèc pas mes a prètz.
Senhor rampèla-me, quala flama me consumís.
Se n'es del fuòc coma del vent susprés ?
Se i a un fuòc marrit qu'en l'òme se torne alucar ?

Les arbres e las èrbas, las bèstias tanben,
Se son vistes condemnats e anar al trespàs.
Mas se sabon, qui ac sap, qu'un jorn renàisser aici,
Lor es un avenidor, una fe, lor pas a pas ?

Perque cendres grisas e fredas e braces calcinats,
Dins mon agach perdut, quand i a pas mès de saba,
Demòra pas qu'un tablèu, vision allucinada,
Que torna pintrar l'amor prigond dels infinits que
sómian.

Jacques Pince
Estiu 2026
(après los incendis)

Cronica de Claudina Solhà

AA Les plasers de l'autorota... !

Coma cad'an, que son tornada en vacances a l'Escala, en Catalonha. E and'aquò que preni aquela via. Ja sai : que poiria causir de passar per las nacionalas. Mes, amb las limitacions de vitessas, e le fèt de non'm poder arrestar quand vòli que m'estimi mès la prumèra solucion.

Mes engüan que'm dava èrnha, aquel voiatge. Dins les meses passadis, que'm mirè un reportatge a la television, disent que les tiquets d'entrada aishús aquela via que van èster abolidis ! E un novèl sistèma que remplaçarà aquel, a saber de passar le portique sense arrestar's, mes un daquòs que mos filmarà, e que calderà pagar le trajèt a non sai se qué, dins les 15 dias, jos pena de verbal !

Plan complicat tot aquò, andal meu atge avançat. Doncas, al mes de l'Agost, quand m'encaminè a l'entrada de Bram, que vos pòdi diser qu'èra enquièta.

Mes tot que's passèc plan. Ja i a encara portiques que foncionan damb tiquets a recuperar al distributor (mèma se i é mercat aishús que lèu que n'existaràn cap mès). Doncas mon percors que's passèc normalament, tot profietant del paisatge, tranquilizada de non cambiar mas abetudas.

Al Pertús, que paguè mon deute, e que contunhè sense aute problèma pusque l'autorota é a gratis en Espanha.

Que profietè plan del solelh, de la piscina, de la mar e dels amics d'alà. E que m'en tornè de l'aute sens. Aquí que començè per participar en un embotelhatge carabinat entre la frontièra e l'entrada de la grana via. Perqué ? Mistèri. Que prenguè le tiquet, e tirar camin entrò le relais de las Corbièras, ont me restaurè e descansè una bona mièja-orada.

E abans de tornar a desmarrar, que m'aprestè la carta blua andà pagar al terminús. E le tiquet, ont l'è fotut ? Cèrqui pertot dedens l'autò, al sac dejós les siètis : impossible de'l trobar ! E portant qu'èra dedens le veïcul, segur ; n'avia cap desbarrat las vitras. Non vos disi cap la puejada de l'angoissa. Quin vau fèr ?

Enfin, be repreni la rota, e mos esperits en mèma temps, en tot pensant-me que benlèu non meterian en preson per aquò, e qu'existava, de còsta le guichet del portique, un boton aishús le qüal òn podia apuar en cas de problèma.

Arribi a Bram, accioni aquel daquòs. En efèit, una polida votz feminina que'm respon. Qu'expliqui mon cas. La femna non pareish cap estonada. Que'm ditz : “Non vos'n fasatz. Qu'ètz entrada al Pertús, que deishitz a Bram. Que vos fè 19 euròs. Metetz vòsta carta dedens l'emplacement previst. Al revéser Madama.”

Que passi e que pagui sense problèma, tot en rendent-me compte pr'aquò qu'èm sistematicament contrarotladis per satellit. Non sai se i a de qué èster forçadament rasseguradis dins la nosta existença de cadà dia.

Bon, qu'acabè mon voiatge, sense mès de contrarietat, contenta de tornar a casa. Le lendeman que netejè l'autò, passant coma cal l'aspirator : mes cap de tiquet enluòc. Le mistèri que demora.

Mes pr'aquò, aquela menaça, de non aver, dins le futur, una entrada “normala” que' m tafura tostamps. Que n'avia parlat a un amic, mès calat en informatica que iò. E que'm transmetèc ger, per internet, un sistèma Ulís a installar aishús l'ordinator. Que's cal inscriver en aquela societat. Qu'òn é sistematicament immatriculat. Que m'envoiaràn un batge a plaçar aishús la vitra de devant de la veitura. E que passarè les peatges sense problèma, e que pagarè per prelevament automatic.

Vertat que vau aver al cap un tracàs de mens. Mes fòrça é de constatar, un còp de mès, que sirè seguida per un güelh invisible. E la libertat, dins tot aquò ?

Nos an quitat...

Despartida de Joan-Baptista Fournié !

Joan-Baptista Fournié ven de nos quitar a l'alba de sos 88 ans. Nasquèc en 1938, a Amplanh, dins una familha de modèstes agricultors dont èra lo filh unenc. Après lo cors complementari de Tarascon e lo licèu de Foish ont anava en mobileta, devèc, coma plan bacheliers de nòstres territòris, quitar Arièja e venir regent dins lo departament del Calvadòs per ensenhar las retombadas del « baby boom » de l'epòca ! E es en Normandia que fondèc sa familha. E mai residissent luènh de son luòc de naissença, demorèc plan estacat al mond païsan de son enfança que coneissiá remirablament las costumas, la cultura e la lenga, a saber l'occitan lengadocian. Atal escrivèc qualques recuèlhs de contes e sustot lo Dictionari de la Bèl'Amor de l'Occitan. Vencut per la malautiá, podiá pas mai venir cada estiu alenar l'aire d'Arièja, una de sas rasons de viure. Aviam pres lo tren amassa per rejónher, en octobre de 1957, l'escòla Normala de Caen. Èra mon amic !

Yves Salom

Joseta Escure se n'es anada tanben !!!

Al Cercle Occitan dels País d'Òlmes e de Mirapeish coma a l'Institut d'Estudis Occitans d'Arièja fasèm d'òl perque Joseta fasiá partida de nòstra familha, la familha de còr de los qu'an las meteissas rasigas, lo meteïs amor de lor lenga e de lor cultura.

E òc, pendent annadas, Joseta foguèt una fisèla del cors d'occitan de Lavelhanet. Per ela qu'era estada regenta, e mai directritz d'escòla, la deviá far sorire de se trapar de l'autre costat, sul banc dels escolans... E aquò la revèrta plan perque Joseta aimava de rire e de far rire : sovent, al cors, nos

contava una istòria plasenta, o, coma aviá lo sens de l'umor e que se preniá pas tròp al seriós, vesiá e nos fasiá veire lo costat amusan de la vida. E s'acabava dins un cacalàs general.

S'interessava a tot, èra curiosa, escotava amb interés çò que disián los uns e los autres. La vesi encara, lo gredon dins la man, far los exercicis e prene nòtas coma una escolana seriosa.

Se regalava de parlar e d'ausir la lenga nòstra que sos parents, teisseires a Lavelhanet, e sos grands, païsans a Monsec, parlavan a l'ostal quand èra jove. Aquela lenga millenària qu'òm disiá, amb vergonha o mesprètz, « lo patés », èra per Joseta la lenga de sas rasigas. Regretava de l'ausir pas clantir per carrièras, de la parlar pas amb sas cosinas que l'emplegavan pas pus amb ela, la regenta qu'era venguda. Aquò li fasiá d'òl, e li agradava d'anar al cors ont sa lenga mairala veniá tornamai la lenga de comunicacion e d'escambis entre las generacions, la lenga unenca fargada pendent sègles pels aujòls per dire çò qu'èran, çò que sentissián, la lenga per soscar, per trabalhar, per rire o per aimar.

Se n'es anada Joseta e nos daissa totes orfanèls. Direm pas pus, quand veirem passar una mameta davant la sala de cors : « Ten ! Vaquí la Joseta qu'arriba ! A acabat son sieston ... » Amb sa partença, es un pauc de l'arma e de la memòria occitana que se'n van. Mas contunharem, coma ela aviá contunhat, de far viure la lenga nòstra, e tant que o farem, Joseta viurà.

Evelyne Houlès